

## RESOR

Redaktör: Anna Falk, Bonnier News Lifestyle, 105 15 Stockholm.  
E-post: anna.falk@bonniernews.se Telefon: 08-738 34 42, vardagar kl 13-15.

Sagolika byn Gásadalur med sitt förtrollande vattenfall är populär att besöka bland turister.

# Dramatiska vyer på fängslande Färöarna



Färöarna bjuder på storslagen och unik natur som lämnar få oberörda. I var vik ligger små gräsklädda trähus inbäddade i skön grönska mellan vattenfall, glittrande fjordar och dramatiskt stupande klippor.

Text: Malin Hefvelin Foto: Linda Romppala

Det är nästintill omöjligt att mjukstarta en tur till Färöarna. Bara ögonblick efter att man tagit sina första steg på ögruppen mitt i Nordatlanten kastas man rakt ut i den karga naturen. Landskapet är omväxlande brutalt stenigt och förtrollande gräsgrönt och frodigt, format av styrkan hos havsstormar och ösregn som sveper bort det mesta som inte är ordentligt förankrat.

För att maxa naturupplevelsen redan från start åker vi direkt till Gásadalur – en handfull hus som ligger överjordiskt vackert på en avsats mellan fjäll och kust. Från klippkanten faller vattenfallet Múlafossur i en rak stråle (när det inte blåser) ner i det skummande havet, en syn som tar andan ur de flesta. Innan tunneln genom berget byggdes 2006 fick man flyga helikopter för att komma till Gásadalur, alternativt gå den kända vandringsleden över berget som kallas Postmannens rutt och som tar drygt tre timmar.

För hundra år sedan fanns det över huvudet taget inga vägar på Färöarna. Man gick, eller åkte båt. I dag korsas de 18 öarna av drygt 500 kilometer väg, och 20 tunnlar genom berg och under fjordar har gjort tidigare svårillgängliga platser lätta att nå med en kortare bilresa.

Huvudstaden Tórshavn ligger på ön Streymoy, mitt i ögruppen, och har en charmig hamn där färgglada båtar ligger på rad. Här finns mysiga kaféer och på förmiddagarna säljer fiskare sin färska fångst direkt från fartygen.

På Niels Finsens göta ligger trendiga Guðrun & Guðrun, färöiskt handstickat mode som nått hela världen och lite längre upp finns vackra butiken Ullvaruhuset där Sissal Kristensen säljer sina designertröjor. Trots att jag är galet känslig mot ull, det sticker och kliar bara jag ser "Fåret Shaun" på tv, så kan jag inte låta bli att prova en vackert mönstrad ulltröja.

Den är baserad på färöiska traditionella mönster, förklarar hon. De är inte bara till för att vara dekorativa, när mönstret stickas in i designen blir också materialet starkare och mer hållbart.

I Tórshavn finns ett kluster av mysiga och välrenommerade restauranger inhysta i små trähus. Fiskrestaurangen Barbara är ett mustigt etablissemang med lågt i tak, åtminstone bokstavligen. Maten serveras på udda farmorsporslin och fisksoptan kommer i en blommig tekanna. Vi äter rökt lax som smälter i munnen, spänstiga hästmusslor i sötsyrlig escabecheas och en perfekt avvägd ceviche på havskatt med hasselnötter och koriander. Till efterrätt blir det rosatonad rabarberkompott.

Förutom att vara en geologisk lekplats för äventyraren är Färöarna också ett utforskat territorium för foodisar. Intresset för färöiska råvaror har varit stort inom den högre gastronomi i flera år, restaurang Noma i Köpenhamn har till exempel vunnit stora framgångar med hästmusslor, havskräftor och sjöborrar härifrån.

Nu vill vi vara med själva i leken också, säger Guðrið "Guri" Højgaard som är turistchef på Färöarna. Hon berättar att det var nästan omöjligt att äta lokalt när man gick ut på restaurang för tio år sedan, det fanns i princip bara gaturök och pizzerior i Tórshavn. I dag har staden en blommande matscen där de färöiska ingredienserna får stå i centrum och många unga kockar tänjer gränserna i det lokala köket.

Men det var inte helt självklart i början.

Färöarna har alltid varit – och är fortfarande – ett religiöst samhälle. Fram till 1992 var det till exempel helt förbjudet att servera alkoholhaltiga drycker på restaurang, berättar Guri.

Att betrakta mat som något annat än föda för att överleva var för många helt befängt. Och att tro att den lokala, jätta fisken och färköttet var något du kunde locka hit internationella turister med ansågs bara dumt.

Restaurang Ræst är inhyst i ett litet hobbitus i Tórshavn. I det lilla köket ägnar man sig åt att bearbeta lokala råvaror enligt traditionella metoder. Menyn är baserad på ingredienser som finns att få tag på här, som grindval, torr fisk, torskkinde, rabarber och givetvis fisk och lamm som fermenterats.

Fermentering är en grundsmak på Färöarna likställt med salt, sött och surt, säger Allan Leivsgarð Henriksen som är kock på Ræst, som betyder just fermentering.

Det är en gammal konserveringsmetod för kött, fisk och fågel som möjliggjorde överlevnad under vinterhalvåret på öarna förr.

Trots den nordliga latituden sjunker temperaturen nästan aldrig under nollstrecket på Färöarna. Atlanten stabiliserar klimatet till i snitt mellan 3 och 12 grader året om, så innan frysar introducerades kunde mat inte bevaras genom frysfrysning. Kött och fisk hängdes i stället upp i ett hjallur: ett litet välventilerat hus av trä. Den svala, salta och fuktiga luften här gör att köttet inte torkar, utan fermenterar, det vill säga jäser lite. Denna konserveringsmetod är unik för Färöarna.

Färöarna var en gång lika stort som Island, men vind och vatten har allteftersom eroderat landmassan till arton små öar och tår fortfarande på kustlinjerna. Det blir vi varse under en båttur längs Vestmannas klippor. Redan från början får vi höra att det är sista turen på ett par dagar eftersom ett oväder är på väg in. Det får vi också känna av under den två timmar långa utflykten. Det petroleumblå vattnet kantat med vitt skum rasar in mot klippväggarna. Flera gånger kör den stora båten in i grottor och klyftor i berget för att där inne vända på en femöring trots att det gungar rejält och klippväggarna är oroväckande nära. Högt ovanför oss spankulerar får obekymrat, även om det faktiskt händer att de blåser ner i den hårda vinden.

Framåt kvällen är det dags för vår första heimablíðni. På färöiska betyder det ungefär hemmabjudning, och det är en vanlig företeelse här. Eftersom det inte alltid finns tillräckligt med gäster året om för en restaurang i varje avlägsen avkrok så har man med en lucka i lagen gjort det möjligt för alla att servera mat till betalande gäster i sitt eget hem.

Vi besöker Anna och Oli Rubiksen i hemmet i byn Velbastaður, en ganska ordinär villa med en makalös utsikt.

Känn er så hemma som möjligt de närmaste timmarna, säger Oli och håller upp ett glas med färöisk snaps som får gå laget om.

De bjuder på en traditionell färöisk middag där det mesta som serveras kommer från gården.

Vi har två hundar, ett trettiotal kor, 150 får och ett fjäll, säger Oli stolt och berättar att de använder allt på djuren, från nos till svans.

Tilltugg av hemgjord korb och ost följs av en pyttipanna på potatis och jäst fisk med brynt fermenterat färfett, gatnatolk. Skyn doftar kraftigt och har en inte oangenäm smak som påminner om ullkofta och gorgonzola på samma gång. Till det dricker vi hemgjord rabarbersaft och Føroya



Björ, det lokala ölet som tillverkas i Klaksvik. Utanför ger sig den annalkande stormen tillkänna, regnet piskar snart mot panoramafönstret och vi ser inte längre ön Hestur på andra sidan sundet. Men i köket hos Anna och Oli är det varmt och gemytligt, vi äter rabarberkompott och dricker kaffe ur Royal Copenhagen-koppar och pratar länge om sedvänjor och traditioner oss skandinaver emellan.

**Tórshavn är en** perfekt bas att utgå ifrån, man har aldrig längre än sju mil åt något håll i hela riket, inberäknat färjeturer. Västerut från Tórshavn tar vi vägen över berget, lite längre än om man väljer tunneln, men det betalar sig i vackra vyer. Vi passerar en vit modern byggnad med gråstak som ligger med en makalös utsikt över fjorden. Fär betar utanför fönstren och här finns en minigolfbana. En lyxig fjällresort? Nä, Färöarnas enda fångelse. Brottsligheten är låg på öarna, i dag finns här ett 15-tal interner, även om de grövsta brottslingarna flyttas till Köpenhamn.

När man ser den enorma fårpopulationen som huseras på sluttingar, i vägrenar och ibland även på körbanor blir bakgrunden till talesättet "Ull är Färögull" tydligt. Ullsockor var den primära exporten från Färöarna fram till slutet av 1800-talet, och ull är än i dag en oerhört viktig exportvara.

**Ullen från färöfåren** är sträv, tålig och mycket varm. Förr i tiden stickade alla, män som kvinnor. I dag är det främst kvinnorna som håller traditionen i liv, även om de allra flesta färingar har en eller ett par stickade ylletröjor hemma.

I byn Tjørnuvík bor det i dag bara ett femtiotal människor, men trots det finns här två, kanske till och med tre stora attraktioner: Den första är en handdriven linbana som transporterar både folk och få till den gröna, 200 meter höga klippön Stakkurin där fåren går på bete. Dessa linbanefär sägs vara särskilt välsmakande, och auktioneras ut för höga summor som används för att underhålla samhället. Tjørnuvík sägs också vara den vackraste viken i landet. Den

är onekligen grann och en stor attraktion sommartid då vattnet är fullt av våg- och vindsurfare. Den tredje är Hans Esben Heinesen, 74 år. Han har heimablídni med utsökta väfflor och rabarbersylt i sitt kök, och han är också en hängiven kvädessångare. Kväderna är sånger som berättar landets historia. Den måste vara ovanligt omfattande, vissa kväden innehåller så många som 620 verser. Hans Esben stämmer upp till väfflorna och låter oss få njuta av ett urval psalmer och kväden innan vi måste fara vidare.

Taggade av heimablídni-konceptet bestämmer vi oss för att ge oss ut på en längre tur, vi kommer ju sannolikt inte att svälta ihjäl i alla fall. Vi kör norrut från Tórshavn och Streymoy mot Eysturoy. I Glyvur handlar vi rökt lax av yppersta kvalitet direkt från företaget Bakkafrost, och framåt lunch knacker vi på hemma hos Lena och Jakob i Söldarfjørður. Lena öppnar och berättar att man egentligen ska höra av sig innan.

– Men kom in i alla fall, kaffet står ju redan på, säger hon glatt när hon ser våra snopna miner. Deras hus kallas Garðahúsið, Trädgårdshuset och är som något ur en sagobok med sina träd, buskar, broar och små vattenfall, extra imponerande i det annars minst sagt karga landskapet. Vi får också hälsa på deras höns, gäss, kalkoner och på korpen Odin som bott hos dem i 20 år.

Lena pratar svenska, precis som så många andra här på Färöarna.

– Tack vare obligatoriska danskstudier i skolan och en överkonsumtion av svenska kriminalserier på tv är i princip alla färingar flytande i "blandinaviska" som vi kallar det, skrattar hon.

De som lockas av rå skönhet, autentiska upplevelser och nya erfarenheter har ett självklart drömsmål i Färöarna. Landskapet är inte likt något jag sett tidigare, alla vi träffar är välkomnande och nyfikna och maten är lokal, spännande, nyskapande – och passar särskilt den som gillar rabarber.

**Malin Hefvelin**  
resor@bonniernews.se

## Resfakta.

Färöarna tillhör formellt kungariket Danmark, men har ett omfattande självstyre med eget parlament, flagga och språk och är inte med i EU. Det bor cirka 50 000 personer på Färöarna, omkring 20 000 av dem bor i huvudstaden Tórshavn, som är en av världens minsta. De 18 öarna som utgör riket ligger i Atlanten mellan Norge och Island. Färöarna har bebotts sedan femhundratalet, och har sedan länge en blomstrande fiskeindustri.

**Res hit:** Färja med avgång från Frederikshavn-Hirtshals till Tórshavn. Resan tar 30 timmar. Man kan ta med sig bil, husbil eller husvagn. [www.smyrilline.se](http://www.smyrilline.se). SAS flyger från Stockholm till Tórshavn via Köpenhamn. [www.sas.se](http://www.sas.se). Det färöiska flygbolaget Atlantic Airways har flera avgångar dagligen direkt från Köpenhamn. [www.atlanticairways.com](http://www.atlanticairways.com)

**Koldioxidutsläpp:** Flyg Stockholm-Tórshavn cirka 449 kg per person, tur och retur, inklusive höghöjdseffekt. (För beräkningsmetod se [www.klimatsmartsemester.se](http://www.klimatsmartsemester.se))  
**Bästa tiden:** Maj till september har lite mildare väder. Sommarmartid är högsäsong för att se fåglar häcka, bland annat lunnefåglar.  
**Temperatur:** Genomsnitt vinterhalvåret: 3,5 grader, genomsnitt sommarhalvåret: 12 grader.  
**Tidsskillnad:** -1 timme.  
**Språk:** Färöiska och danska.  
**Valuta:** Danska kronor.  
**Prisnivå:** Lite dyrare än i Sverige.  
**Ta dig runt:** Alla öarna har förbindelser med ett offentligt transportsystem genom buss- och färjeförbindelse minst en gång varje dag. De flesta öarna har anslutning via broar och tunnlar vilket gör det enkelt

att resa runt med egen bil till landets alla hörn. Att flyga helikopter är billigt då helikopterresor är kraftigt subventionerade för att bibehålla en levande landsbygd. Det kostar ett par hundra kronor per tur med de schemalagda rutterna.  
**Buss- och färjetidtabeller:** [www.ssl.fo](http://www.ssl.fo).  
**Hyrbil:** [www.62n.fo/carrental/en](http://www.62n.fo/carrental/en)  
**Helikopter:** [www.atlanticairways.com/en/helicopter](http://www.atlanticairways.com/en/helicopter)  
**Bra att veta:** Nästan alla talar och förstår svenska, vilket gör det lätt att ta sig runt och få kontakt med folk.  
**Läs mer:** [www.visitfaroeislands.com](http://www.visitfaroeislands.com)  
**Böcker & filmer:** Fiskerestaurangen Barbara är döpt efter den klassiska boken med samma namn av Jørgen-Frantz Jacobsen och utspelar sig i en liten fiskeby i början på 1800-talet.

**1** Här finns inga inhägnade hagar, fåren går fritt över hela landet och som bilist får man helt enkelt lämna företräde.

**2** Färgglada båtar och hus i huvudstaden Tórshavns hamn.

**3** Under en heimablídnimiddag får man ofta en helt ny syn på traditioner och seder.

**4** Smörrebröd i nordisk stil hittar man på restaurang Bitin.

**5** Rotfrukts-soppa med fermenterat lamm på restaurang Raest.

**6** Restaurang Raest serverar torkad grindval till förrätt.

**7** På en båttur ser man många hus dit inga vägar någonsin dragits.

**8** Sissal Kristensen säljer sina designertröjor i vackra butiken Ullvaruhuset, och släpper sällan sina stickor annat för att äta eller sova.



## Guide. 14 tips till Färöarnas spännande sevärdheter

### Bo

#### 1 Lyxigt på höjden

Ta in panoramat över hela huvudstaden i Tórshavn från ett av de skandinaviskt eleganta rummen på Hotel Foroyar. Med sitt gråstak ser det ut som om det har vuxit fram ur slutningen.

**Pris:** Dubbelrum från 1200 kronor/natt.  
**Address:** Oyggarvegur 45, Tórshavn [www.hotelforoyar.com](http://www.hotelforoyar.com)

#### 2 Centralt läge i hamnen

Ingen kan anklaga Färöborna för fantasifulla hotellnamn, men de har gott om nyrenoverade, trevliga hotell där man bor bra i huvudstaden, som till exempel Hotel Tórshavn.

**Pris:** Dubbelrum från 1100 kronor/natt.  
**Address:** Tórsgøta 2, Tórshavn [www.hotelrtorshavn.fo](http://www.hotelrtorshavn.fo)

#### 3 Nordlig utpost

3-stjärnigt hotell med vacker utsikt över staden Klaksvik i norr. Hotellet har en bra restaurang och 28 rum. Vikavegur 38, Klaksvik [Hotelklaksvik.fo](http://Hotelklaksvik.fo)

### Äta

#### 4 Fermenterade delikatesser

På Raest i centrala Tórshavn hylas den färöiska mattraditionen att fermentera kött och fisk. Här finns torskinder, grindval och olika typer av fermenterat kött presenterat på ett smakfullt sätt.  
**Address:** Gongin 8, Tórshavn [www.raest.fo/raest](http://www.raest.fo/raest)

#### 5 Fina fisken

Barbara Fish House ger inte bara besökarna en speciell inblick i det färöiska fisk- och skaldjursköket, det är också en resa tillbaka i tiden till 1500-talets Tórshavn då restaurangen ligger i en av stans äldsta byggnader. Här delar gästerna med fördel på flera rätter.  
**Address:** Gongin 4-6, Tórshavn [www.barbara.fo/barbara](http://www.barbara.fo/barbara)

#### 6 Färöarna på en macka

Smörrebröd i nordisk stil liksom sallader och soppor finns på Bitin, i en ljus lokal med träbord och bänkar.  
**Address:** 12 Niels Finsens gøta, Tórshavn [www.bbittin.fo/en/](http://www.bbittin.fo/en/)

### Göra

#### 7 Spännande båttur

Från byn Vestmanna går båtturer som tar besökare ut till fågelklippor och in i smala klyftor mellan de branta bergväggarna. Förbered dig på sjögång vid blåst. Turen tar cirka två timmar.  
[www.puffin.fo](http://www.puffin.fo)

### 8 Hemmabudning

Ta tillfället i akt och ät hemma hos någon du aldrig träffat tidigare och boka en heimablídni. Det kan bli början på en fin vänskap. [www.visitfaroeislands.com/see-do/dining/heimablidni/](http://www.visitfaroeislands.com/see-do/dining/heimablidni/)

#### 9 Fågelskådning

Tusentals och tusentals lunnefåglar flyger över huvudet; svarta havsklippor färgade vita av det stora antalet fåglar som häckar där. Att fågelskäda på Färöarna är enkelt. <https://www.guidetofaroeislands.fo>

#### 10 Shopping i Tórshavn

Ett kooperativ av konstnärer där man säljer hantverk, designprodukter och en del kläder.  
**Address:** 18 Skálatrøð [www.nordicdesign.ca/ostrom-home-farose-design/](http://www.nordicdesign.ca/ostrom-home-farose-design/)

#### 11 Steinprint

Galleri och stentryckeri. Verkstaden finns på övervåning, och det går ofta bra att komma upp och titta på den unika verksamheten. Fokusera på nordiska konstnärer.  
**Address:** 16 Skálatrøð [www.steinprint.com](http://www.steinprint.com)

#### 12 No 10

Inredningsbutik med egen keramikverkstad.  
**Address:** 10 Lucas Debesar gøta [www.facebook.com/ceramicsNo10/](http://www.facebook.com/ceramicsNo10/)



#### 13 Ullvaruhúsið (Ullvaruhuset)

Varumärkena Steinum och Shisa Brand säljer unika stickade tröjor och accessoarer i liten upplaga i Tórshavns charmigaste designbutik.  
**Address:** Niels Finsensgøta 27 [www.ullvoruhusid.com](http://www.ullvoruhusid.com)

#### 14 Guðrun & Guðrun

Det var Guðrun & Guðrun som skapade tröjan som skådespelskan Sofie Gråbøl bar dag och natt i danska tv-succén "Brottet". Förutom "Sarah Lund"-tröjan kan man botanisera bland handstickade tröjor och koftor i regnbågens alla färger.  
**Address:** Niels Finsensgøta 13, Tórshavn. [www.gudrunudrun.com](http://www.gudrunudrun.com)